

Kultur- og likestillingsdepartementet

Vår saksbehandler
Svein Roald Garseg Olsen

Oslo, 28. november 2023

Høring - NOU 2023:13 På høy tid - Realisering av funksjonshindredes rettigheter

Norsk sykepleierforbund (NSF) viser til høringsbrev av 28.08.23. Vårt høringssvar er utarbeidet i samarbeid med Barnesykepleierforbundet, Rådet for sykepleietikk og NSF student. NSF's faggruppe for helsesykepleiere og Faggruppen for migrasjonshelse- og flerkulturell sykepleie leverer egne høringssvar.

NOU 2023:13 gir en grundig situasjonsbeskrivelse og analyse om funksjonshindredes levekår og barrierer for likestilling og samfunnsdeltakelse. NSF slutter opp om rapportens overordnede budskap om å sikre en realisering av funksjonshindredes rettigheter. Det er all grunn til å ta utvalgets rapport på alvor og følge opp forslag til tiltak innenfor en rekke områder.

NSF mener:

- FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne, Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) bør inkorporeres i menneskerettighetsloven.
- Tjenestene til funksjonshindrede må utvikles med målrettet bruk av mangfolds- og kulturell kompetanse.
- Universell utforming må ligge til grunn ved utvikling av teknologi, informasjonsutveksling, utforming og utøvelse av tjenestetilbud.
- Det er behov for økt kunnskap og opplæring slik at funksjonshindredes rettigheter oppfylles på lik linje med andres.
- Jamfør arbeidsmiljøloven § 4-1 må arbeidsgiver følge opp sine forpliktelser med å sørge for et fullt ut forsvarlig arbeidsmiljø.
- Barn og unges rettigheter må prioriteres særskilt og med barnefaglig kompetanse.

NSF mener det er på høy tid at funksjonshindrede opplever reell likestilling og ikke havner på siden i ulike deler av samfunnslivet, herunder mennesker som sliter med psykisk helsesvikt. Kollektive holdninger, kunnskap, etiske perspektiv og rettighetsbaserte ordninger må sikres innenfor ulike sektorer og tjenestenivå.

CRPD er en viktig drivkraft for å styrke menneskerettighetene til funksjonshindrede globalt. NSF slutter seg til utvalgets innstilling om at FN-konvensjonen gjeldende rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne bør inkorporeres i menneskerettighetene nasjonalt. Det vil bidra til å styrke en rettslig posisjon for særlige utsatte grupper.

Mennesker med funksjonshindringer vil kunne ha komplekse behov som krever sammensatte tjenester. Det er en uttalt risiko for siloproblematikk som forsterker barrierer og er til hinder

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22
Postboks 456
0104 Oslo

Telefon: 994 02 409

Telefaks: 22 04 32 40

E-post: post@nsf.no

www.nsf.no

Bankgiro: 1600 49 66698

Org.nr: NO 960 893 506
MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 13.12.2023

god og sammenhengende hjelp. Herunder helsetjenester og sykepleie, som må koordineres, basert på den enkeltes reelle behov og riktig kompetanse.

Helsepersonell trenger å heve sin mangfolds- og kulturelle kompetanse i møte med mennesker og deres familier med funksjonshindring. Mangfoldskompetanse innebærer et særskilt søkelys på funksjonshindrede og interseksjonalitet. Særlig viktig vil det være i møte med personer med minoritetsbakgrunn knyttet til byråkratisk språk, forvaltningsnivå og informasjon.

I en fremtid hvor det blir behov for mer kompetanse og arbeidskraft blir det svært uheldig å holde en gruppe mennesker utenfor studie- og arbeidslivet. Virksomheter og ledere har et særskilt ansvar for å legge til rette på alle nivå. Universell utforming må ligge til grunn i bruk av teknologi, utforming og utøvelse av tjenestetilbud. Det vil derfor være behov for økt kunnskap og opplæring slik at funksjonshindredes rettigheter oppfylles.

Særskilt om barn og unge

NSF mener at barn og unge rammes særskilt hardt. Det er en svært stor andel barn og unge som lever med medisinsk behandling, sykdom og helseutfordringer fra tidlig barndom og inn i voksen alder. Rapporten tar opp to viktige områder som rammer spesielt utsatte barn og unge fra 0-18 år - helseperspektiv og siloproblematikk.

NSF mener rapporten presenterer dette noe unyansert. Her er det viktig at rapporten bidrar til rettighetsoppfyllelsen og nødvendige løsninger, og ikke fortsetter å sette søkelys på tilleggsbehov, tilleggstjenester og økte krav. Det enkelte barn er ikke primært en pasient eller bruker av tjenester, men et individ og borger med rettigheter og muligheter.

NSF mener derfor det er særskilt viktig å sikre gode oppvekstvilkår og ivaretagelse av barn og unge. Dette gjelder ivaretagelse av både fysisk og psykisk helse, og at rettighetene til koordinerte og helhetlige tjenester, sikres. Det vil kreve et mangfold av kompetanse i tjenestene, spesielt vil formell barnefaglig kompetanse være viktig. NSF støtter at det må være spesifikke utdanningskrav om barns behov, utvikling og rettigheter.

Det er bred politisk enighet om at avansert hjemmesykehus for barn og barnepalliative team skal videreutvikles og brukes i større grad enn i dag. Dette legger til rette for en samsone hvor alle kan samarbeide til det beste for barnet og familien. Barnesykepleiere bør ha sentrale roller i helsetjenestene til syke barn og unge i kommunene. Om barnesykepleiere skal bli et reelt alternativ i funksjonen som barnekoordinator, må kommunen utdanne barnesykepleiere for å sikre nødvendig kapasitet og kvalitet.

NSF ønsker å påpeke at utvalget i svært liten grad berører utfordringer helse- og omsorgstjenestene står overfor nå, og ikke minst, fremover i tid. Herunder helsepersonellkommisjonen sin rapport, «Tid for handling». Rapporten beskriver et økt press på tjenestene med færre ressurser. Dette er tematikk som konkret vil påvirke organisering, prioritering og finansiering av likeverdige og gode tjenester for alle.

Med vennlig hilsen

Lill Sverresdatter Larsen
Forbundsleder

Bente Lüdemann
Fagsjef

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tollbugt. 22 Telefon: 994 02 409
Postboks 456 Telefaks: 22 04 32 40
0104 Oslo E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506
MVA

Faktura adresse: sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Godkjent av forbundsleder, 13.12.2023